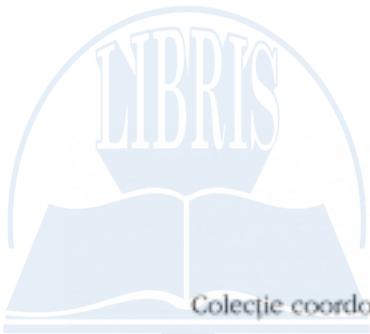

Cuprins

1. <i>Cuvânt înainte</i>	5
Manuscrisul și primele ediții ale textului lui Béroul	6
Aceeași poveste, alte versiuni	7
Scrieri mai vechi și mai noi despre Tristan și Isolda	10
2. <i>Bibliografie</i>	18
Edițiile principale ale textelor în versuri despre Tristan	18
Traduceri, adaptări, repovestiri	20
Studii și articole	23
3. Béroul	
Le roman de Tristan / Romanul despre Tristan.	25
4. <i>Note și comentarit</i>	223
5. <i>Ultimitorul secol al XII-lea</i>	273
Contextul lingvistic și literar al <i>Romanului despre Tristan</i>	273
Cadrul istoric al secolului al XII-lea.	278
Literatura curtenească	286

Colecție coordonată de Alexander Baumgarten

Consiliu științific:

Alexander Baumgarten (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca)
Andrei Bereschi (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca)
Monica Brînzei (Institute de recherche et d'histoire des textes, Paris)
Anca Crivăț (Universitatea din București)
George Grigore (Universitatea din București)
Eugen Munteanu (Universitatea „Al.I. Cuza”, Iași)
Ioana Munteanu (Universitatea din București)
Alexandru-Florin Platon (Universitatea „Al.I. Cuza”, Iași)
Bogdan Tătaru-Cazaban (Institutul de Istoria Religiilor al Academiei Române, București)
Anca Vasiliu (Centre National de la Recherche Scientifique, Paris)

Béroul, *Le Roman de Tristan*

© 2014 by Editura POLIROM, pentru ediția în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea în dispoziție publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezentă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Regele Marc spionându-i pe Tristan și Isolda, manuscris francez, sec. XV

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,
sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

BÉROUL

Romanul despre Tristan / Béroul; trad. în versuri, cuvânt înainte, note și comentarii: Carmen Dinescu. – Iași: Polirom, 2014

Bibliogr.

ISBN print: 978-973-46-4882-5
ISBN ePUB: 978-973-46-5184-9
ISBN PDF: 978-973-46-5185-6

I. Dinescu, Carmen (trad.; pref.)

821.133.1-31=135.1

Printed in ROMANIA

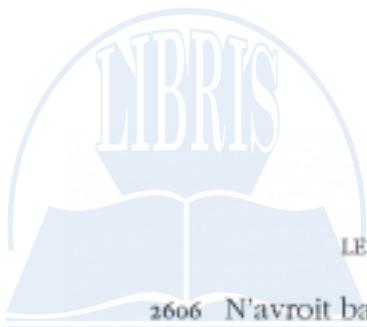

Béroul

ROMANUL DESPRE
TRISTAN

Ediție bilingvă

Traducere în versuri, cuvânt înainte, bibliografie,
note, comentarii, cadru istoric și glose
de Carmen Dinescu

2606	N'avroйт baron en cest païs	2606	În casă, nu-i baron în țară
2607	Plus vos servist que je feroie.	2607	Ca mine dornic să-ți slujească.
2608	Se l'uen vos met en autre voie,	2608	Dar, dacă-or să te sfătuiască
2609	Que ne vuelliez le mien servise,	2609	Să nu mă ţii la curtea ta,
2610	Ge m'en irai au roi de Frise;	2610	La riga Frizei voi pleca;
2611	Ja mais n'oras de moi par- ler.	2611	Trec marea și nu s-o mai ști
2612	Passerai m'en outre la mer.	2612	Nimic de mine pe aci.
2613	De ce qu'oiez, roi, pren consel.	2613	Decide, Sire, ţi-am spus tot.
2614	Ne puis mès souffrir tel tre- pel.	2614	Eu prea mult sufăr, nu mai pot.
2615	Ou je m'acorderai a toi,	2615	Sau ne vom împăca noi doi,
2616	Ou g'emmerrai la fille au roi	2616	Sau în Irlanda, înapoi,
2617	En Irlandē ou je la pris.	2617	La rege o voi înturna.
2618	Roïne ert de son païs."	2618	Va fi regină-n țara sa."
2619	Li chapelains a au roi dit:	2619	Și capelanul s-a oprit:
2620	„Sire, n'a plus en cest escrit.”	2620	„Scrisoarea, Sire, s-a sfârșit.”
2621	Li baron oient la demande	2621	Orice baron acum știa:
2622	Que por la fille au roi d'Ir- lande	2622	Tristan pentru regină vrea
2623	Offre Tristran vers eus batalle.	2623	Să lupte-n câmp, pe jos, pe cal.
2624	N'i a baron de Cornoualle	2624	Nu e baron în Cornual
2625	Ne die: „Rois, ta feme pren!	2625	Să nu rostească: „Rege, noi
2626	Onques cil n'orent nul jor sen	2626	Te sfătuim ca înapoi
2627	Qui ce distrent de la roïne	2627	Să-ți iei soția. Proști erau
2628	Dont la parole est ci oïe.	2628	Cei care-atâta o bârfeau.
2629	Ne te sai pas conseil doner	2629	Dar vezi, Tristan, nu știm de-i bine
2630	Tristran remaigne deça mer.	2630	Să stea-n regat, aici, cu tine.

2631	Au riche roi aut en Gavoie	2631	Să plece poate în Gavoia,*
2632	A qui li rois escoz gerroie.	2632	Și să rămână, de-i cu voia
2633	Si se porra la contenir,	2633	Acelui rege în război
2634	Et tant porrez de lui oîr,	2634	Cu Scoția, propunem noi!
2635	Vos manderez por lui qu'il vienge.	2635	Îl vei chema-ntr-o bună zi.
2636	Ne savon el qel voie tienge.	2636	Dar unde pleacă, nu poți ști.
2637	Mandez par brief que la roïne	2637	Iar pe regină-i spui în scris
2638	Vos ameint ci a bref ter- mine."	2638	Când s-o aducă-aici, precis."
2639	Li rois son chapelain apele:	2639	Și capelanului îi spune
2640	„Soit fait cist brief o main isnele.	2640	Atuncea riga: „Ce anume
2641	Oî avez que i metroiz.	2641	Să scrii-n scrisoare-ai auzit.
2642	Hastez le brief: mot sui destroiz.	2642	Dar, repede! Mă simt zdro- bit.
2643	Mot a ne vi Yseut la gente.	2643	Isolda, timp îndelungat,
2644	Trop a mal trait en sa jovente.	2644	Cât mi-a lipsit, multe-a-ndu- rat!
2645	Et qant li brief ert seelez,	2645	Va fi scrisoarea sigilată,
2646	A la Croiz Roge le pendez.	2646	La Crucea Roșie-atârnată
2647	Ancor enuit i soit penduz.	2647	Devreme, pân's-o lumina.
2648	Escrivez i par moi saluz."	2648	De salutare nu uita!"
2649	Qant l'ot li chapelain escrit,	2649	Zis și făcut precum s-a spus.
2650	A la Croiz Roge le pendit.	2650	La Crucea Roșie au pus
2651	Tristran ne dormit pas la nuit.	2651	Scrisoarea. Nici nu a dor- mit
2652	Ainz que venist la mie nuit,	2652	Tristan, că-n noapte-a și pornit
2653	La Blanche Lande out tra- versee	2653	Prin Landa Albă, sus pe cal.
2654	La charte porte seelee.	2654	El știe tot prin Cornual.
2655	Bien sout les traiz de Cornoualle.	2655	Scrisoarea a luat grăbit

2656	Vient a Ogrin: il la li balle;	2656	Şi la Ogrin a revenit.
2657	Li hermite la chartre a prise.	2657	Ermitul scrisul l-a-nțeles,
2658	Lut les letres, vit la franchise	2658	Dar ce-a văzut, e mai ales,
2659	Du roi qui pardonne a Yseut	2659	Că riga-i bun și în iertare
2660	Son mautalent, et quē il veut	2660	A șters întreaga rea purtare
2661	Reprendre la tant bone- ment.	2661	A soaței sale și dorește
2662	Vit le terme d'acordement.	2662	Curând să vină, c-o pri- mește.
2663	Ja parlera si com il doit	2663	Ogrin, în bună cuviință,
2664	Et con li hom qui an Deu croit:	2664	Ca orice om ce-i cu cre- dință*
2665	„Tristran, quel joie t'est creüe!	2665	În Dumnezeu, îi glăsuiește:
2666	Ta parole est tost enten- due,	2666	„Tristan, ce-ai vrut se împli- nește!
2667	Que li rois la roïne prent	2667	Pe-a sa regină riga vrea,
2668	Loé li ont tote sa gent.	2668	Şi toți vor, înapoi s-o ia!
2669	Mais ni li osent pas loer	2669	Niciunul nu l-a sfătuit
2670	Toi retenir a soudeier;	2670	Ca-n soldă iar să fii primit.
2671	Mais va servir en autre terre	2671	Te du, deci, într-un alt regat
2672	Un roi a qui on face genre	2672	Şi-i sigur că vei fi luăt
2673	Un an ou deus. Se li rois veut,	2673	De-un rege care-i în răz- boi,
2674	Revien a lui et a Yseut.	2674	Ca să-i slujești un an sau doi.
2675	D'ui en tierz jor, sanz nul decoivre,	2675	Ți-o spune Marc să vii, de-o fi.
2676	Est li rois prest de lié reçoivre.	2676	Curând, voi vă veți întâlni,
2677	Devant le Gué Aventuros,	2677	Căci peste chiar trei zile vrea
2678	Est li plez mis de vos et d'eus.	2678	Regina înapoi să-și ia
2679	La li rendrez, iluec ert prise.	2679	La Vadul cel Primejdios,

- 2680 Cist briés noient plus ne devise.
 2681 – Dex! dist Tristran, quel departie!
 2682 Mot est dolenz qui pert s'amie!
 2683 Faire l'estuet por la souferte
 2684 Que vos avez por moi fors trete:
 2685 N'avez mestier de plus soufrir.
 2686 Qant ce vendra au departir,
 2687 Ge vos dorrai ma druerie,
 2688 Vos moi la vostre, bele amie.
 2689 Ja ne serai en cele terre,
 2690 Que ja me tienge pais ne gerre,
 2691 Que mesage ne vos envoi.
 2692 Bele amie, remandez moi
 2693 De tot en tot vostre plesir."
 2694 Iseut parla o grant sospir:
 2695 „Tristan, entent un petitet.
 2696 Husdent me lesse, ton brachet.
 2697 Ainz berseret a veneor
 2698 N'ert gardé e a tel honor
 2699 Com cist sera, beaus douz amis.
 2700 Qant gel verrai, ce m'ert avis,
 2701 Memberra moi de vos sovent:
- 2680 Cu împăcare, scrie jos,
 2681 „Şi-atâta-i tot." Tristan a spus:
 2682 „Să-ți pierzi iubita-i greu nespus!"
 2683 Dar mă supun, c-ai îndurat
 2684 Prea multe şi sunt vinovat.
 2685 De-acum, nu vei mai suferi.
 2686 În ceasul când ne-om despărţi,
 2687 Frumoasa mea, îți las zălog*
 2688 Că-ți port iubire şi te rog
 2689 Să faci la fel. Prin ce ţări noi
 2690 Voi fi, de-i pace sau război,
 2691 Mereu de ştire îți voi da.
 2692 Să-mi scrii şi tu, iubita mea,
 2693 Tot ce doreşti." În greu suspin,
 2694 Isolda-i spune: „Stai puțin,
 2695 Tristan, îți spun, de mi l-ai da
 2696 Pe-al tău Husdent, n-ar exista
 2697 Pe lume-un câine îndrăgit
 2698 Ca el şi nici mai prețuit.
 2699 Iubitule, când l-oi vedea,
 2700 La tine gândul m-o purta.
 2701 Oricât de tristă dac-aş fi,

- 2702 Ja n'avrai si le cuer dolent,
2703 Se je le voi, ne soie lie.
- 2704 Ainz, puis que la loi fu
jugie,
- 2705 Ne fu beste si herbergie
- 2706 Në en si riche lit couchie.
- 2707 Amis Tristan, j'ai un anel,
- 2708 Un jaspe vert et un seel.
- 2709 Beau sire, por l'amor de
moi,
- 2710 Portez l'anel en vostre doi,
- 2711 Et s'il vos vient, sire, a corage
- 2712 Que vos mandez rien par
mesage,
- 2713 Tant vos dirai, ce saciez
bien.
- 2714 Certes, je n'en croiroie rien
- 2715 Se cest anel, sire, ne voi.
- 2716 Mais por defense de nul
roi,
- 2717 Se voi l'anel, ne lairai mie,
- 2718 Ou soit savoir ou soit folie,
- 2719 Ne face com quë il dira
- 2720 Qui cest anel m'aportera,
- 2721 Por ce qu'il soit a nostre
anor:
- 2722 Je vos promet par fine amor.
- 2723 Amis, dorrez me vos tel
don:
- 2724 Husdant le baut, par le lan-
don?"
- 2702 De-l văd, mă voi înveseli.
2703 De când ne este dat ce-i
sfânt,
- 2704 Nu s-a aflat pe-acest pământ
- 2705 De-un animal ce să fi fost
- 2706 Cu-asa culcuș, sau adăpost.
- 2707 Am un inel ce-i încrustat
- 2708 În jaspul verde și curat
- 2709 Cu un sigiliu. Dragul meu,
- 2710 De mă iubești, să-l porți
mereu;
- 2711 Vreodată, dacă vei avea
- 2712 Dorință să-mi transmiți ceva,
- 2713 Îți spun, și ține minte bine,
- 2714 Nu pot să cred că-i de la
tine,
- 2715 Decât inelul de-oi vedea.
- 2716 Dar dacă-l văd, n-o există
- 2717 Nimică-n drum să mă
opreasă,
- 2718 Chiar dacă-i faptă nebunăscă,
- 2719 Voi face tot ce spune-ndată
- 2720 Acela care mi-l arată,
- 2721 Desigur, de-i un fapt cinstit.
- 2722 Pe-a mea iubire, îți promit.*
- 2723 Pe-al tău Husdent, în lesa
lui,
- 2724 Mi-l dai? iubitule, să-mi spui.

- 2725 Et il respont: „La moie amie,
2726 Husdent vos doins par
druerie.
- 2727 – Sire, c'est la vostre merci
2728 Quant du brachet m'ayez
seisi.
- 2729 Tenez l'anel de gerredon.”
2730 De son doi l'oste, met u
son.
- 2731 Tristan en bese la roïne
- 2732 Et ele lui, par la saisine.
- 2733 Li hermites en vet au Mont,
- 2734 Por les richesses qui la sont.
2735 Après achete ver et gris,
2736 Dras de soië et porpre bis,
2737 Escarlates et blanc chaisil,
2738 Asez plus blanc que flor de
lil
- 2739 Et palefroi souef anblant,
2740 Bien atomé d'or flamboiant;
- 2741 Ogrins l'ermite tant achate
- 2742 Et tant acroit et tant barate,
2743 Pailes, vairs et gris et her-
mine,
- 2744 Que richement vest la roïne.
2745 Par Cornoualle fait huchier,
2746 Li rois s'acorde a sa mollier.
- 2747 „Devant le Gué Aventuros
2748 Iert pris acordement de
nos.”
- 2749 Oï avez par tot la fame.
2750 Ni remest chevalier ne dame
- 2725 – Zălog pentru iubirea mea,
2726 Zice Tristan, și-l voi lăsa.
- 2727 – Îți mulțumesc, m-ai ascultat
2728 Și bracul mi-ai încredințat.
- 2729 În schimb, acest inel aş vrea
2730 Să-ți pun în deget.” Spune
ea.
- 2731 Și-ntr-un acord ce-i accep-
tat,*
- 2732 Cei doi, săruturi au schim-
bat.
- 2733 Ogrin la Munte pleacă-n-
dată,*
- 2734 Acolo marfa e bogată.
- 2735 De toate cumpără: blaniță
- 2736 De burji și cozi de veveriță,*
- 2737 Postav de purpură, mătasă
- 2738 Și stofă, pânză lunecoasă,
- 2739 Mai albă decât dalbul crin,
2740 Și-un cal ce-i bland și-n aur
fin
- 2741 E harnăsat. S-a târguit
- 2742 Ermitul și s-a pricopsit
- 2743 Și cu brocart și cu hermină,
- 2744 S-o-nveșmânteze pe regină.
- 2745 Prin Cornual s-a anunțat
- 2746 Că riga soață și-a ierat.
- 2747 „La Vadul cel Primejdios
- 2748 Vom face pace,-acolo, jos.”
- 2749 Și vestea s-a întins îndată.
- 2750 Nu-i cavaler în țara toată